

Finansklagenemnda Person

Uttalelse FinKN-2017-099

9.3.2017

Tryg Forsikring

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Lisens – øvre luftveisplager, søvnproblemer - permanent udyktighetserklæring – varig?

Forsikrede fikk utstedt udyktighetserklæring av petroleumslege som følge av øvre luftveisplager og derav søvnproblemer. Selskapet hevdet at varighetskravet ikke var oppfylt og avslo krav om utbetaling. Nemnda gjennomgikk bakgrunnen for etableringen av lisensforsikringen og regelverket knyttet til dekningen. Den viste til at eventuelle endringer av vilkårene forutsatte forutgående samtykke fra partene i tariffavtalen. Formålet med forsikringen var å gi en sjøansatt økonomisk trygghet i den situasjonen som oppstår når vedkommende, pga. de særlige helsekrav som stilles til sjø- og petroleumsansatte, mister sitt arbeid. Det fremgikk av vilkårene at det ikke var til hinder for utbetaling av lisensforsikringen at vedkommende kunne få arbeid på land, og heller ikke at forsikrede etter omskolering/behandling kunne bli helsemessig skikket til å gjøre tjeneste om bord igjen. Nemnda bemerket også at selskapet normalt ikke kunne overprøve petroleumslegens vurdering. I den foreliggende sak uttalte nemnda at det ikke kunne kreves at forsikrede var varig ufør til ethvert yrke om bord. Skikketheten måtte vurderes i relasjon til arbeidsoppdraget som han var ansatt for å utøve, samt oppgaver i en nøds- og ulykkessituasjon. Gitt de foreliggende opplysninger om forsikredes helsemessige problemer, konkluderte nemnda med at det forelå en permanent udyktighet i det arbeidsforholdet forsikrede hadde og forsikrede hadde krav på å få lisensforsikringen utbetalt.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om utbetaling under lisensforsikring.

Forsikrede (f. 1965, enginroom operator) ble 16.3.16 erklært ikke å oppfylle helsekravene for personer i petroleumsvirksomheten til havs av petroleumslegen. I en uttalelse 28.5.16 skriver legen:

Jeg har vurdert pasienten i egenskap av petroleumslege og er ikke pasientens fastlege. Opplysninger er innhentet fra fastlege, som jeg også hadde en samtale med, og jeg har vurdert epikriser, herunder fra us ved Sykehuset i T... og O...

Synes klart å være sammenheng mellom kjemikalier/røyk eksponering og hans plager med ØLV og slimhinner og derav søvnproblemer. Overlege F... ved O... har uttalt seg klart at han ikke bør utsettes for de påvirkninger jobben offshore gir. Jeg vurderer også at en reeksponering vil gjøre at han får tilbake symptomene/plagene og at dette dreier seg om en kronisk tilstand som ikke kan behandles med deretter tilbakeføring til plattform. Avslag på Offshoreattest er derfor også gitt i forhold til de arbeidsoppgavene han reelt har. Eksosproblematikken gjelder imidlertid hele riggen og innredningen. Ingen forskjell dag/natt tjeneste ...

...

Det spørres om annet arbeid om bord. Dette er ikke aktuelt da det er spørsmål om det er forsvarlig å reises ut på plattformen i det hele tatt. Det er dette jeg har tatt stilling til og sagt at han ikke er skikket til.

Han representerer en sikkerhetsrisiko om bord ja...

...

Jeg anser tilstanden som varig. Ny eksponering vil fremkalle plagene også i fremtiden.

Rådgivende lege uttalte 17.8.16:

... klienten kan utføre annet arbeid som ikke medfører samme eksponering. Slike oppgaver finnes om bord på en plattform. Det må derfor antas at klienten ikke er varig udyktig til ethvert arbeid om bord.

Selskapet avsto fordi kravet til varighet ikke var oppfylt.

Forsikrede har i hovedsak anført at han har jobbet på plattform siden 1993 og fått tiltagende plager ved eksponering for oljeprodukter. To leger har vurdert plagene som varige, han er sagt opp og fortsatt sykmeldt. Irritasjon i luftveiene pga. eksponering for eksos/damp er en listesykdom etter § 1 som dekker sykdom etter kjemisk påvirkning. Man er skadet selv om man ikke har plager når man ikke eksponeres. Varigheten av arbeidsuførheten er ikke avgjørende for forsikringsutbetalingen. Personer som mister helseattesten kan være arbeidsføre på land og likevel ha krav på oppgjør av forsikringen. Forsikrede har kun brukt forskrevne legemidler som må klareres før de tas med på riggen.

Selskapet har i hovedsak anført at varighetskravet i vilkårene ikke er oppfylt etter selskapets vurdering. Forsikringstilfellet forutsetter: Et permanent tap av helseattest, en erstatningsmessig skade/sykdom som må ha ført til at forsikrede ikke lenger kan gjøre tjeneste ombord. Varighet krever at tilstanden må vedvare i lang tid, eller ikke ta slutt. I folketrygden kreves 7 år for tilståelse av uførepensjon. Det kreves 10 år etter vanlig erstatningsrett for tilståelse av menerstatning. Lisensforsikring er ment å dekke tap frem til pensjonsalder, og kravet til varighet vil kunne være lenger. Det må kreves at behandling må være forsøkt så langt det er hensiktsmessig. Det må være åpenbart at en forsikringssum på 8 G er ment å dekke en periode som langt overstiger 2 år. Dersom forsikringsvilkårenes varighetskrav skulle tolkes i samsvar med Forskrift om helseundersøkelse av arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger § 12 ville engangserstatningen i ytterste konsekvens dekke et inntektstap i en periode på 1 år. Det vises til at Skadenemnd for lisenssaker 1-2005, 2-2005 og 3-2006. Selskapet er uenig i at varighetsbegrepet skal kobles til ovennevnte forskrift, og som ble forfattet på et langt senere tidspunkt enn både forsikringsavtalen og tariffavtalen. Tariffavtalen mellom arbeidstakerorganisasjonene og Norges rederiforbund er det primære avtalegrunnlaget og bakgrunnen for forsikringsavtalen. Varighetskravet i vilkårene er ikke oppfylt.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Etter pkt. 19.1 i den aktuelle kollektivavtalen gjelder en utvidet "Trygghetsforsikring" som blant annet omfatter "tap av legegodkjennelse". Kollektivavtaleforpliktelsen er oppfylt av Norges Rederiforbund gjennom avtalen med selskapet om yrkesskadeforsikring og trygghetsforsikring. Partene i forsikringsavtalen er rederiforbundet og selskapet, og medlemmer av ordningen er blant andre ansatte på innretninger i petroleumsvirksomheten til havs. De ansattes arbeidsgiver er ikke part i forsikringsavtalen.

For ansatte på innretninger i petroleumsvirksomheten til havs gjelder forskrift 20. desember 2010 nr. 1780 om helsekrav for personer i arbeid på innretninger i petroleumsvirksomheten til havs. Det følger av forskriften at den som skal arbeide på innretninger i petroleumsvirksomheten må ha helseattest, se § 4. Paragraf 11 angir de krav som stilles til den som skal ha helseattest, blant annet må vedkommende pga. sin helsetilstand ikke utgjøre en fare for seg selv eller andre. Oppfyller en person ikke helsekravene, skal petroleum legen utstede erklæring om dette, se § 14 tredje ledd. Selv om ordningen etter forskriften avviker noe fra det som gjelder etter 2014-forskriften for

arbeidstakere på skip og flyttbare innretninger, mener nemnda at de generelle betraktningene nedenfor langt på vei også får anvendelse ved vurderingen av krav om utbetaling av lisensforsikring for de som er omfattet av forskriften av 20.12.10.

Saken gjelder krav om utbetaling under lisensforsikring (tap av helseattest). Nemnda har behandlet denne saken sammen med flere andre saker som også gjelder rett til utbetaling av lisensforsikring. Selskapets begrunnelse for å nekte utbetaling i flere av disse sakene er nokså likeartet, og nemnda har funnet det hensiktsmessig innledningsvis å drøfte selskapets mer overordnede anførsler før behandlingen av den enkelte saken.

Trygghetsforsikringsdelen omfatter foruten tap av helseattest, også ulykkesskade (i fritiden). Vilklårene om lisensforsikring i forsikringsavtalens pkt. 5 bokstav a tilsvarer, etter det nemnda kan se, teksten i en tariffavtaleprotokoll av 21.1.04.

Etter nevnte pkt. 5 a) i forsikringsvilklårene har den ansatte rett til erstatning

... ved permanent tap av helseattest p.g.a. erstatningsmessig skade eller p.g.a. sykdom slik at den sikrede ikke lenger kan gjøre tjeneste om bord. Dette gjelder også selv om skadelidte kan få annet arbeid i land. Det kreves minimum 4 års pensjonsgivende fartstid for å bli omfattet av ordningen. Erstatningen ved mer enn 4 års pensjonsgivende fartstid utgjør 6 G. Erstatningen ved mer enn 8 års pensjonsgivende fartstid utgjør 8 G. Hvis skadelidte på forsikringstilfellets inntreden hadde fylt mer enn 50 år gis erstatning etter følgende skala ...

...

Forsikringstilfellet inntreffer den dag "udyktighetserklæringen" blir utstedt med varig virkning.

Det følger av pkt. 5 c) at lisensdekningen bare utbetales en gang, og at utbetalingen skal samordnes med erstatning for samme skade eller sykdom under trygghetsforsikring, ulykkesforsikring eller andre forsikringsordninger finansiert av arbeidsgiver, med unntak for uførepensjon. Etter pkt. 8 kan den sikrede, dersom vedkommende også har krav på rett til erstatning etter yrkesskedeforsikringsloven, "velge om han vil kreve erstatning beregnet etter vilkår for trygghetserstatning eller etter Lov om yrkesskedeforsikring".

Vilklårene etablerer en egen skadenemnd til å behandle tvister om tolkingen av vilklårene mv., pkt. 10 og 11.

Endring av forsikringsvilklårene forutsetter "forutgående samtykke fra partene i NRs tariffavtaler", se pkt. 12.

Pkt. 12 viser dekningens tariffmessige bakgrunn og tilsier at vilklårene for lisensforsikringen må tolkes etter sin ordlyd. Etter nemndas syn har dekningen på dette punkt store likhetstrekk med den såkalte HTA-dekning som arbeidsgivere tegner fordi de i hovedtariffavtalen har forpliktet seg til å tegne slik dekning som et supplement til yrkesskadedekning etter yfl.

Petroleumslegen kan etter forskriften også utstede begrenset helseerklæring, se forskriften § 14 annet ledd. Udyktighetserklæring skal etter § 14 tredje ledd utstedes om legen etter undersøkelse finner at en person ikke fyller helsekravene.

En ansatt som får en udyktighetserklæring, er avskåret fra å arbeide på innretninger i petroleumsvirksomheten og mister som regel sitt arbeid. Et "permanent" tap av adgangen til å arbeide, gir etter ordlyden i vilklårene pkt. 5 bokstav a første ledd første punktum gir sikrede rett til utbetaling av forsikringen. Det fremgår klart av bestemmelsen i annet punktum at det er den omstendighet at sikrede ikke kan "gjøre tjeneste om bord" som gir rett til erstatning, jf. at det ikke kreves generell ervervsuførhet: "Dette gjelder også selv om skadelidte kan få annet arbeid i land".

Nemnda har behandlet en del saker vedrørende lisensforsikring, og flere av disse gjelder den aktuelle dekningen. Dessuten foreligger fire avgjørelser fra den skadenemnd som pkt. 10 i forsikringsvilkårene åpner for å etablere. De tre første avgjørelsen er fra 2005/2006, og selskapet har basert mye av sine anførsler på flertallets begrunnelser for ikke å gi forsikrede medhold. Den fjerde avgjørelsen er datert 5. januar 2017. I den saken kom flertallet til at forsikrede hadde krav på erstatning for tap av lisensforsikring. I tillegg foreligger etter det nemnda kjenner til, én rettsavgjørelse, TOSLO-2010-44089, som behandler de spørsmål som disse sakene gjelder. Også der fikk forsikrede medhold.

Innledningsvis behandler nemnda hva som er formålet med en lisensforsikring. I likhet ned tingretten i dommen fra 2010 mener nemnda at formålet med denne forsikringen er å gi den ansatte en økonomisk trygghet i den situasjonen som oppstår når vedkommende, pga. de særlige helsekrav som stilles, mister sitt arbeid. Det fremgår av vilkårene at det ikke er til hinder for utbetaling av lisensforsikringen at vedkommende får arbeid på land, og heller ikke at hun/han etter omskolering og/eller behandling kan tenkes å bli helsemessig skikket til å gjøre tjeneste om bord igjen. Hensikten med dekningen er således primært å erstatte den utestenging fra videre arbeid til havs som følger av udyktighetserklæringen.

Frem til 2014 skilte forskriften for de ansatte på norske skip og flyttbare innretninger ikke mellom permanent og foreløpig udyktighet. Forskriftene fra 2001 og 1986 hjemlet således bare udyktighetserklæring, se 2001-forskriften § 3 bokstav c jf. § 13 og 1986-forskriften § 11. Da kollektivavtalens parter i protokollen fra 2004 benyttet formuleringene "permanent" og "varig" var det, etter det nemnda kan se, for å markere at ikke enhver udyktighetserklæring skulle gi rett til utbetaling av lisensforsikring. Selv om forsikringens krav om permanent udyktighet ble innført for å begrense kretsen av berettigede, mener nemnda at selskapet nå må akseptere at den som er erklært permanent udyktig, er berettiget til utbetaling. Nemnda viser til det som er uttalt foran om formålet med dekningen.

Petroleumslegens offentligrettslige avgjørelse er således sentral. Selskapet har imidlertid anført at det ikke er part i den saken, og at det derfor har adgang til å overprøve legens vurdering av om vilkårene for "permanent" udyktighet er oppfylt.

Nemnda har tidligere gitt uttrykk for at et selskap ikke kan overprøve en sjømannsleges/petroleumsleges utstedelse av udyktighetserklæring, med mindre det foreligger "særlige" eller "helt spesielle" grunner, se f.eks. uttalelse 2009-189 og FSN-7017. Oslo tingrett gir i dommen fra 2010 uttrykk for at et forsikringsselskap ikke er avskåret "fra i særlige tilfeller å overprøve sjømannslegens vedtak". Retten begrunner dette med at selskapet ikke er part i det underliggende forvaltningsvedtaket om udyktighet. Tingrettens uttalelse og nemndas tidligere uttalelser tilsier at selskapets overprøving av legens vedtak forutsetter at det foreligger noe spesielt. Sjømanns- eller petroleumslegens avgjørelse vil f.eks. utvilsomt kunne settes til side når det foreligger forsøk på svik eller avgjørelsen av andre grunner er åpenbart uriktig.

En petroleumslege er, i likhet med en sjømannslege, godkjent av myndighetene til å foreta den offentligrettslige vurderingen av om en arbeidstaker er helsemessig skikket til tjeneste om bord/til havs. Legens vedtak om udyktighet hindrer den forsikrede fra å kunne arbeid om bord.

Petroleumslegen har, på bakgrunn av sin spesialkompetanse og personlige undersøkelse av den ansatte, særlige forutsetninger for å vurdere om vedkommende er helsemessig skikket til å gjøre tjeneste om bord. Til sammenligning viser nemnda til at det som utløser rett til utbetaling av en HTA-dekning er Navs vedtak om å godkjenne en yrkesskade/yrkessykdom, og at den forsikrede har krav på HTA-dekning selv om selskapet får medhold i at vedkommende ikke har krav på erstatning

etter yfl. Nemnda er ikke kjent med at Navs offentligrettslige vedtak ikke blir lagt til grunn av de selskapene som tegner HTA-dekning.

Selskapet har videre anført at rett til erstatning forutsetter at den forsikrede må være uegnet til enhver tjeneste om bord, dvs. at vedkommende kan skaffe seg utdanning og så ta et annet arbeid om bord. Nemnda minner om at en udyktighetserklæring forutsetter at vedkommende "ikke fyller helsekravene etter denne forskriften". Hensikten med dekningen er å sette forsikrede i stand til å omstille seg, enten til nytt arbeid om bord/til havs eller til arbeid i land. Nemnda kan ikke se at det kan kreves at den ansatte må være udyktig til ethvert yrke på petroleumsinnretningen. I første rekke må udyktigheten vurderes i forhold til den arbeidsavtale vedkommende har og de oppgaver som naturlig ligger til hans/hennes tjeneste om bord, herunder også oppgaver i en nøds- eller ulykkessituasjon.

Selskapet har også anført at utbetaling av lisensforsikringen forutsetter en tilstand som må forutsettes å vare ved i lang tid. Det er vist til at i folketrygden kreves sju år for rett til uførepensjon og at det gjelder et krav om ti års varighet etter erstatningsretten for rett til ménerstatning.

I vilkårenes pkt. 5 a første ledd benyttes som nevnt, permanent tap, mens uttrykket "varig" benyttes i fjerde ledd for å angi når forsikringstilfellet foreligger. Etter nemndas syn må uttrykkene antas å betegne det samme, dvs. at det kreves noe mer enn en rent kortvarig tilstand. Ordlyden i forsikringsvilkårene tilsvarer den som benyttes i protokollen fra 2004. Kvalifiseringen i protokollen fra 2004 må som nevnt forstås på bakgrunn av at den offentligrettslige reguleringen den gangen ikke skilte mellom foreløpig og permanent udyktighetserklæring. Gitt det som etter nemndas syn er formålet med dekningen, mener nemnda at det er uriktig å kreve et annet tidsperspektiv for en erklæring om ikke oppfylte helsekravene, enn at petroleumslegen finner at vedkommende ikke vil tilfredsstille vilkårene for helseerklæring innen et toårsperspektiv, jf. her ordningen med permanent udyktighet i den tilsvarende forskriften for arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger av 2014.

Nemnda er ikke enig med selskapet i at lisensforsikring kan sammenlignes med rett til uførepensjon fra folketrygden, eller rett til ménerstatning etter alminnelig erstatningsrett. En lisensforsikring skal som nevnt, dekke tapet av den lisensen som ga vedkommende rett til å arbeide som ansatt på en innretning i petroleumsvirksomheten til havs.

Selskapet har dessuten anført at lisensforsikring skal dekke tap frem til pensjonsalder og at dette også er en grunn til å kreve "varighet". Som nevnt foran mener nemnda at erstatningen for lisenstapet skal dekke omstillingskostnadene for den som erklæres udyktig. Som hovedregel innebærer en slik erklæring at vedkommende mister ikke bare sitt konkrete arbeid, men muligheten til på ny å bli sjøansatt så lenge han/hun ikke har fått utstedt en ny helseerklæring. I denne forbindelse viser nemnda til at det maksimalt utbetales 8 G (f.t. NOK 740 608) under dekningen. Men dette forutsetter åtte års fartstid og at vedkommende er 50 år eller yngre. Beløpets størrelse viser etter nemndas syn at det er tale om en engangsutbetaling i en omstillingssituasjon. Nemnda mener således at det i utgangspunktet ikke kan oppstilles et krav om varighet ut over det toårsperspektivet som fremgår av 2014-forskriftens rubrisering av en udyktighet som permanent. For ansatte i petroleumsvirksomheten til havs, må også et tilsvarende toårsperspektiv legges til grunn.

Nemnda går så over til å behandle den konkrete saken. Selskapet har anført at varighetskravet ikke er oppfylt ut fra selskapets vurdering av medisinsk dokumentasjon, rådgivende leges uttalelse og Nav dokumentasjonen.

Selskapet har ikke anført særlige grunner til sin overprøving av petroleumslegens vurdering av forsikredes helse og egnethet til arbeid om bord. Slik nemnda ser det, kan det ikke kreves at forsikrede er varig uskikket til ethvert yrke om bord. Skikketheten må vurderes i relasjon til det arbeidsoppdraget han hadde og de arbeidsoppgaver som han var ansatt for å utføre, samt oppgaver i en nøds- og ulykkessituasjon. Etter nemndas vurdering av den fremlagte dokumentasjonen, er det ikke tvilsomt at forsikrede ikke kan utføre disse oppgavene lenger.

2010-forskriften skiller ikke mellom permanent og foreløpig udyktighetserklæring. Nemnda er enig med selskapet i at det for rett til utbetaling av lisensforsikring må kreves en udyktighet av en viss varighet, men gitt de opplysninger som foreligger om forsikredes helsemessige problemer i den stillingen han hadde om bord, kan nemnda ikke se annet enn at det her er tale om permanent udyktighet i det arbeidsforholdet han hadde om bord, og at vilkårene for erstatningsutbetaling er oppfylt.

Uttalelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Ingrid Smedsrud (nestleder), Hege Opheim, Mildrid Felland, Jane Ytreøy Grøndalen, Paal Bjønness og Ingebjørg Kiil.